

Stockholm 2017-08-29

Till

Utbildningsdepartementet

103 33 Stockholm

u.remissvar@regeringskansliet.se

Unga Hörselskadades svar på "Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet" SOU 2017:35.

Unga Hörselskadade är en organisation av och för barn och unga med hörselskada. Vi arbetar för ett tillgängligt samhälle där barn och unga med hörselskada är delaktiga, självständiga och får möjlighet att utvecklas på lika villkor. Vi erbjuder mötesplatser och lägerverksamhet där barn och unga med hörselskada kan träffa andra i samma situation. Genom vårt påverkansarbete jobbar vi också med kunskapsspridning.

Vår målgrupp är väldigt heterogen. Målgruppen befinner sig på ett brett spann där hörselskadorna varierar stort och så även behoven av anpassningar och lösningar. Hörselskadan är inte heller det enda som definierar den här gruppen utan många andra faktorer påverkar också.

Vi välkomnar slutbetänkandet av 2015 års skolkommision. Unga Hörselskadade ser positivt till kommissionens förslag på åtgärder och i många avseenden känner vi oss representerade. Med det sagt vill vi tilläga att det finns punkter där vi anser att vår målgrupp inte har tagits i beaktande. Vi vill därmed förklara vilka problem våra medlemmar upplever i skolan.

Ökade inslag av stöd och stimulans

Vi vet att det är under de första åren i skolan som läs- och skrivutvecklingen tar fart och att det är svårt att ta igen missade skolår och därför av största vikt att detta fångas upp och tas på allvar redan från start. Att inte kunna vara delaktig i skolmiljön skadar dessutom självförtroendet och kan leda till fysiska problem som extrem trötthet, huvudvärk och ökad tinnitus. Unga Hörselskadade får återkommande tydliga signaler om att skolor och kommuner underskattar de behov som elever med en hörselskada har i skolan. Vi menar att det krävs särskilda kunskaper för att avgöra vad ett hörselskadat barn behöver för att få en fungerande skolgång. Det är inte hållbart att elever med hörselskada ska ”vänta och se”. Som Skolkommissionen skriver är det av avgörande betydelse att tidigt upptäcka elever i behov av anpassningar och särskilt stöd och att vidta åtgärder. Vi uppmanar ständigt föräldrar att ta kontakt med landstingets hörselhabilitering för att få mer substans i sina argument, och vi vill påpeka orimligheten i att skolan och kommunen själva inte tar ansvar för detta omgående.

”Det är avgörande betydelse att tidigt upptäcka elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd, och att vidta åtgärder” står det under rubriken ”ökade inslag av stöd och stimulans”. Vi ser positivt på förslaget om en obligatorisk kartläggning och en åtgärdsgaranti i förskoleklassen. Unga Hörselskadade vill dessutom betona vikten av att ansvaret ska ligga hos tjänstemän och skolhuvudmän med rätt kunskap som är kapabla att ta beslut som gynnar elever med hörselskada.

En stärkt och mer tillgänglig elevhälsa

Unga Hörselskadade delar kommissionens förslag om att ”i läroplanen för grundskola, förskoleklassen och fritidshem och läroplanen för gymnasieskolan ska skolans uppdrag att främja elevers hälsa och välbefinnande förtydligas”.

En majoritet av alla barn och unga med någon form av hörselskada går integrerat. Med hjälp av hörtekniska hjälpmedel som hörslina (teleslina) samt mikrofoner till lärare och klasskamrater möjliggör det att fler barn och unga kan och vill gå i en vanlig klass. Problemet är att klasserna är stora, ljudmiljön bristfällig och att undervisningen inte är anpassad för hörselskadades kommunikationsbehov. Det leder till att många barn och unga med en hörselskada kommer hem trötta, med huvudvärk och med stress och oro.

Utöver det behöver elever allt för ofta själva se till att de hörtekniska hjälpmedlen faktiskt fungerar. Vår målgrupp vittnar om att de ofta behöver påminna lärare och andra elever att använda mikrofonen. Det är ett tungt ansvar som inte ska ligga på eleven. Unga Hörselskadade menar att reglerna ska bli tydligare och att ansvaret alltid ska vara lärarens. Vi välkomnar det aktuella förslaget från en statlig utredning om att tillsätta en särskild utredare som ska föreslå hur elevhälsans främjande, förebyggande och åtgärdande arbete kan konkretiseras.

Stärk kompetens i klassrummet

Regeringen har vidtagit åtgärder för att stärka den specialpedagogiska kompetensen genom personalförstärkning och gällande specialpedagogiska insatser och gällande fortbildning. Genom lärarlyftet II (2) finns det möjlighet att få en speciallärarexamen med specialisering mot döva och barn och unga med hörselskada.

Men när vi tittar på hur det faktiskt ser ut så märker vi att utvecklingen har stagnerat. Faktum är att det råder brist på lärare med specialkompetens mot döva och barn och unga med hörselskada. Det är påtagligt när Kristinaskolan i Härnösand som faller under Specialpedagogiska skolmyndighetens ansvar anställer lärare utan specialkompetens för att själva utbilda dem. Hösten 2016 sökte 913 personer till speciallärarlyftet. Eftersom anslaget från regeringen inte täcker det behov som finns landade antagningen på som mest 135 platser. Av dem 913 ansökningarna var det endast 13 personer som sökte just specialiseringen mot döva och personer med hörselskada.

Vi är i en situation där kompetensen håller på att försvinna. Vi menar därför att utbildningen av specialpedagoger behöver ses över. Utbildningen måste stämma med det skolorna efterfrågar och utgå från de behov som döva elever och elever med hörselskada har för att få en likvärdig utbildning. Som det ser ut just nu behöver en först bli lärare, därefter speciallärare och därefter lära sig svenskt teckenspråk. Det är alldeles för många steg och tenderar att göra utbildningen mindre attraktiv. Här behöver regeringen se över situationen och vidta åtgärder.

Liten och heterogen elevgrupp

Barn och unga med hörselskada utgör en relativt liten andel av alla skolelever i Sverige. Gruppen innefattar allt från elever med lättare hörselnedsättning till elever med grav hörselskada. Elever med hörselskada är därför både en liten och heterogen grupp. Varje elevs behov och förutsättningar är unika och varierar dessutom ofta över tid. Det finns därför ingen mall för hur situationen för elever med hörselskada ska förändras till det bättre. Unga Hörselskadade arbetar för att alla elever med hörselskada ska få en likvärdig utbildning med förutsättningar att delta i skolans alla aktiviteter. Det är därför viktigt att tänka utanför klassrummet, elever med hörselskada måste kunna höra och kommunicera med andra i idrottshallen, korridoren, matsalen och på rasten. Det går inte att tala om en tillgänglig skolmiljö utan att ha detta i åtanke. Vi märker att kommunerna har svårt att upprätthålla hörselkompetens i landets skolor. Kunskapen hos lärare och skolhuvudmän är ofta bristfällig och därför behöver staten bidra med en skolorganisation där hörselkompetens finns att tillgå och kommer elever till del oavsett vilken skolform de har valt och var i landet de bor.

Jonathan Elebjörk Wahlström

Riksordförande

Unga Hörselskadade